

Сыаната
3 харчы

Октябрь
вахтатыгар

С. ЕВГРАФОВА

ты хааһыстыбатын
бородууталарын соф
туопиалааныкта уонна
хаачыстыбада государт
венной инспектор.

Народнай
хонтуроол
страницата

Дьон-сэргэ кырабы харабынан

Аҕы-үөлү дэлэтии кыаһыллара

Дойду Аска-үөлгө про-
грамматта ыһыллыбыт.
таң ыла партия уонна
правительство ону олоххо
кылларынга туһуламмыт
көккө уураахтары ылым.
мытара. Уураахтар дьон
туһугар, киһилэр бастагы
уочараттаах кыһалдала-
рын туһугар кыһамны-
нан толорулар. Ол эрэ-
ри маһаһымынар долбуур-
дара улам ордук кураа-
нахсийан, ас-үөл сыаната
ыраан иһэрэ мэлдьэх
буолбатах.

Того? Бу боппууоска
эли элбэхтик киһилэр
буолан барда. Хоруйу бул-
бакка дьон айманыта,
астыммат буолуута үөс-
күүр. Онон биричиинэлэ-
рин үөрэтэн көрүүхкө, төр-
дүн тобетүн булуохха наа-
да.

Народнай хонтуроол
оройуоннаагы комитет
ити сыалынан Ас-үөл про-
грамматтар сибээстээх
боппууостары ий ахсын
көрөр, бэрэбэркэлэри
мытар. Биир онук бэ-
рэбэркэ Дирингээри
сельпо соботуопкалыр
үлэтигэр ытыгылына.

Сельполар эргизэн тэрэ-
һини дьонго ордук чу-
лаатар, хааччыһыны
салгы тупсарар сыалы-
нан быйыл тэриллэбиттэ-
рэ. Онон сибээстээн Ди-
рингээри сельпога нады
сүүмүрдээһин балаһча та-

быллыбыт. Сельпо предсе-
дательни соботуопкада сол-
буһааччынан Н. Н. Оле-
сов, Хадаарга, Хайахсык-
ка уонна Чакырга сово-
туопкалааччынан С. Н.
Оконешников курдук эр-
чимнээх эдэр дьон туруо-
руллубуттар. Киһилэр үлэ-
ни биллэрдик сэргэхсин-
питтэр.

Холобур, ыалларынан
сылдьан төһө сүөһүлээхтэ-
рин, оҕуруоттаахтарын
анал сурунаалга учуоттаа-
быттар, онно кимнээх ха-
һан төһө үүтү, эти, оҕу-
руот аһын туттарарга дуо-
габардаһар кыахтаахтар-
ын эмнэ бэлэтээбиттэр.
Чакырга, С. Н. Оконеш-
ников сурунаалыттан көр-
дөхкө, кэтэх хаһааһысты-
баларга 219 сүөһү, ол
иһигэр 79 манньык, 58 си-
бинньэ, 0,66 гектар оҕу-
руот сирэ, 91 кв. м теп-
лица баар. Маһаһымынар-
га бордодуусуулары тутта-
рыны садалабыттарга
туспа испиниһэн оҕоһуулан
тус ахсаан чуолкайда-
мыт. Барыта 50-тан тахса
киһи испиниһэммит. Хо-
лобур, Н. Г. Романов өссө
олунньу ыйтан 611 устуу-
ка сыммыты, Л. Л. Тара-
сов 3,3 центнер эти тут-
тарбыттар. Хоптодоҕо (со-
ботуопкалааччы Е. Р. Пи-
нигина) тым хаһааһысты-
батын бордодууларын та-
собоотуопкалырға туспа

маһаһымын аһыллыбыт.
Итинник тэрэһини тү-
мүктээх, Сыл садалаһа-
быттан нэһилиэнньэттэн
21,9 тонна эт, 6,3 тонна
үүт, 11,2 тм. устуука сым-
мыты, 2,3 центнер хопуу-
луута, 31 центнер оҕуруот
аһа соботуопкалааммыт.
Оттон совхоз 322 т хор-
туоплуйу. 2,3 т оҕуруот
аһын туттарбыт. Кыра да
буоллар туһуламмыт тэл-
лэй, сир аһа, балык тутта-
рылар усулуобуйата тэ-
риллибит. Сельпо эти, үү-
тү соботуопкалааһын бы-
лаанын өссө атырдыах
иһыгар толорбут.

Ол эрэри тэрэһини со-
рох өттүнэн ас-үөл өссө
элбэтир кыаһылыр
өрүттэрдээх. Олохтоохтор
аһы-үөлү дуоҕабар быһы-
тынан туттарар бадалара
улахан. Оттон сельпо хар-
дары уунара бэрт кэмчи.
Хоптодоҕо 22 киһи тут-
тарбыт эттэригэр нэһи-
тээх автомашинна, мотоци-
кл, мебель фонданын кө-
төспүттэрэ 2-3 сыл буол-
бут. Кэтэхтээхтэр испи-
ниһкэртэ уһаан иһэр. Бы-
һыл түөрт нэһилиэнньэ
соботуопкада анаан 67 ме-
бель фондата көрүлүбүт.
онтукаларга сымчак 15 эр
көрүмнээх. Атын табар-
дарган кырааска, туулээх,
импортнай таһас эр баал-
лар. Атын көстүбүт.

Ити-биир, Иккиһини
кооперация туһунаан рай-
совет исполкомун сүбэлэ-
һиннэри олоххо киллэри
садалаа илик. тутар-со-

тоупкалыр пууннар, туу-
һуур сымхтар этигэр кур-
дуктар суохтар. Быйыл
оҕуруот аһын нэһилиэн-
ньэ сибээһини тир-
дэргэ кыһанар онугар,
хардары таары бырахсып,
аһылымыртан аккааста-
ны курдук өйдөмөт бы-
һылар тахсыталы сы-
рыттылар. Тэрэһини мөл-
төрттөн сельпо оннооҕор
хортуоплуйу маассабай-
дык хомуйуу саана куу-
лунан хааччылыбата. Тэ-
рэһини бары өттүнэн үчү-
гэй, үлэ былааннаахтык
тэриллэр буоллар били-
гин ас-үөл сорох көрүмнэ-
ринэн балаһча хааччылы-
быт буолуох этибит.

Үсүһүнэн, сельпо бэйэ-
тин үлэтин нэһилиэнньэ-
бэ иһитиннэрэн-биллэ-
рини, пропагандалааһы-
на, өйдөтүүтэ мөлхө. Ком-
мерчеснай реклама этигэр
туһунаан өйдөбүл да суох.

Көстөрүн курдук, сово-
туопканы харгыстыр би-
ричиинэлэр ырааһынан си-
тэ туоратылла иликтэр.
Онон бэйэ үлэтигэр сөн-
төөх сыана бэринэр, үлэни
төрдүттөн тупсарар кэм
кэллэ.

Рейдэбэй биригээдэ:
М. КИРИЛЛИН,
ОАПХ госинспектора,
Г. ПЕРМЯКОВА,
райпогребсоюз собо-
туопкада бухгалтера,
С. СМЕРНИКОВА,
НХОК инспектора.

С УВУРУУСКАЙ ааты-
нан совхоз Хатылы-
таагы отделениетыгар үр-
дүк үүнүү эвентун сас-
тааба бастайааннаа суох
буолан, үлэллэргэ элбэх
Маһахаттардаах. Холобур,
вааспыт сезонга 2 эрэ бо-
лан үлэли сылдьыбыт
түгүннээхпит. 1500 гектар

ХАЛТАЙГА ГОХТОР ХАРА КӨЛӨҮН

сиргэ баара-суоҕа 50 нэ-
эрэ күрүө тутулан, баа-
һына үгүс өттө аһаҕас.
Онуоха харабыт көрүлү-
бүтэ эрэри, ол үс үлэни
сүүрө сылдьар киһи ха-
һаан кыайыа? Онон сүө-
һү бааһыны төпсиктэ-
улахан этэ. Аны отделе-
ние салалтата отордоһу-
диз ааттаан үүнүүтэ хо-
мулла илик бааһына-
сүөһүлэри киллэрибэтэ. Хо-
муллубут 130 тонна (биир
дирлэригэр 3-түү тым
түүк киһир) соломо аһа-
ҕас сиргэ туруорулуна,
хараһар сир суох.

Техника бэрлэһиннэ
150 тонна үүнүүнү ха-
раабылынан хомуйа-
престрэттибит. Заенод-
дигиер, бастайаанна
трантор сыйһарыллыа-
сон этэ.

Ити барыта эвенту-
улахан хоромунуу онор-
ор. Оттон билиги арен-
най бэдэрээтинэн үлэни-
бит эбээт. Кэлэр өттүгэр
ночоту онороочу чопчу
буруйдаагы булан, били-
ги халтайга хаалбыт үлэ-
бит иһи төлөбүрү өгөр-
торуохха наада.
С. ЯКОВЛЕВ.

Кэм да ыһа-тоҕо олоролор

Народнай хонтуроол
оройуоннаагы комитет
өссө аһыт сыл ахсын-
нытыгар «Мугудай» сово-
хоз уматын-оҕууохтуур
матырыааллары көдүүс-
төөхтик туһаныыга үлэ-
ни туһунаа оопуруоруу
көрбүт.

Комитет ол уураах
туолууттар хонтуроол
бэрэбэркэни соторутаа-
ҕыта ыһытты бэрэбэркэ-
тэ «Мугудай» совхоз са-
лалтата (директор С. И.
Сергеев, кыл. инженер
И. А. Пинигин) бу боп-
пууоска үлэни мөлхө-
түк тэрйибитин көрдөр-
дө.

Вастаан туран, СССР
Министрдерин Совета
1979 с. 633 №-дээх уу-
сааһынан олохтоомут
уматын-оҕууохтуур ма-
тырыаалларга ий ахсын
инвентаризацияны кы-
тар туһунаан Балаһыа-
һа куруубайдык кыһал-
лар. Совхозна сыл са-
һааһыттан ыла бирдэ-
да инвентаризацияны
ыһыттылыбатах. Онук да
буолан бэрэбэркэ барар
эмгэгэр төһө-хачча ума-
һык, оҕууох ороскуот,
тамгытын, төһө хаалы-
тын билэр специалист да,
бухгалтер да көстүбэтэ.
Сыл аңардаагы көрдө-
рууллэри эрдэһтээһини
иннэн эр көпсөтин му-
нурдаһа. Ону даһы
кумааһы, сыһыһа кө-
мөлөрүнэн. Совхоз дирек-
цията көмчүлээһин сым-
лааһы программатын
онотубут. дыһааллары
бэлэтээбит эрэри оло-
р ис хоһоонунун билэр ки-
һи миһтээргэ дыһаны,
механизатордар ортоло-
ругар даһаны суох.

Механизатордар үлэ-
лэри түмүгэ ий ахсын
таһаарыллан испэт, со-
циалистичеснай куотала-
һы олох умнууга хаал-
быт.

Быларынан «Мугудай»
совхоз отук-энергетиче-
скай матырыааллары
аһара ороскуоттаан 7,8
тм. солк. ыстараабы тө-
лөбүтэ. Быйыл сыл 9
ыйынаагы түмүгүнэн
атын тэрилтэлэргэ 6 тон-
на автобензини, 35 тонна
оҕууохтуур матырыаал-
лары уһаты-туора тутту-
бут. Ити хаһааһыстыбан
най ахсааннаан улаһыр
совхоз ааттаах. Онуоха
кытаанах хонтуроолу
олохтооботон инженерий
сулууска быһаччы буруй
даах.

Маралааһыга сыга бен-
зохолоһкалар таһыллан
бараннар, электричество
туолууттан туһалааһы
туһулар. Оттон Чыаппа-
һаа манһын бензохоло-
һкалар аһаһыллыбыттар
эрэри, ону туруорууга ий-
ни иликтэ тийэ илик.

Бэрэбэркэлээччи илэр
уматын-оҕууохтуур ма-
тырыааллары көмчүлээ-
һинтэ совхозна үлэ көм-
мөлөрүнэн сибээстээх на-
роднай хонтуроол комите-
тыгар туһааннаах уураа-
гы хонтуроолтан усту-
банна этигэр киллэрибэр.

В. ПЕРМЯКОВ,
НХОК штаты таһынан
инспектора.

Кытаабынайа — киһи эрэйдэнэр

Нэһилиэнньэде төлөбүр-
дээх өгөлөрү оноруу бы-
лаанын толоруу туругар
НХОК райсовет исполко-
мун сорох отделларын
кытта холбоһуутаах бэрэ-
бэркэни ыһытта. Онон
көстөрүнэн, бу боппууо-
һу сым бастагы кварта-
лын түмүгүнэн райиспол-
ком көрбүтүн кэмэ бала-
һынаа улаханньык көнө
илик. Ол курдук, токус
ый түмүгүнэн оройуон
предприятиелара уонна тэ-
рилтэлэр үлэ бу салаа-
тыгар былааны 90 быры-
һыан эрэ толордулар. Ол
иһигэр 5 совхоз, 13 тэ-
рилта толорбото. Ити
кэмге барыта 190-ча тм.
солк. өгө ситэ оҕоһуулу-
бата.

Өгөнү онорууттан киһи-
рэр үп кэмэйэ нэһилиэн-
ньэ дохуота уонна орос-
куота хабааттыларыгар
биллэр сабыдыалы онор-
ор. Ону таһынан харчы
эргиригэр эмиз охсор. Ол
эрэри, кылаабынайа,
гражданнар өгө араас не-
ружаранттан матырыа-
лар сытар. Билигин дьон
бэйэтин үбүгэр олоҕор
дыһыни тутуу, өрөмүөннээ-
һин, кэтэх автомобилотран-
спорты өрөмүөннээһин, ме-
бели оноруу, транспорт
өтөтүн оноруу, кулууп,
киннэ өгөлөрүн, о. д. а.
кэнэтин көрүлүлэр. Төлө-
бүрдээх ветеринарнай ко-
мөдө, водителлэр курста-
рыгар үөрөннөн бадалаах-
тар даһаны аһыада суох-
тар.

Быйыл оройуон үрдүнэн
барыта 1,8 мөл. тахса
солк. суумалаах төлөбүр-
дээх өгөлөр оҕоһууллал-
ла.

ра былааннаан турар.
Ити былырыннытааһар
394,2 тм. солк. элбэх.
Бу дылаада сорох үлэ
саһааһычылар суолта
бэрэбэркэлэр дыксыһаар.
Балаһыаннаа ордук оро-
йуоннаагы агропром хол-
боһугар мөлхөх барыта
71,7 тм. солк. бэрлэли-
бата. Бэрэбэркэ көрдөр-
бүтүһэн, миһтээх өгө, бу
көрүтүн онорууу учуот-
тааһын уонна хонтуроол-
лааһын турууга мөлхөх.
Былааны толорууга олох-
дыһах өгөлөрүн онороочу-
чулар эрэ дыһаһардаах-
тык үлэһиллэр. Холобур,
«Мындааһы» совхоз
олох-дыһах өгөтүн бы-
лаана лаппа аһарыллы-
тын эрэ суотугар бэйэтин
соруулаһын толордо.

Суолта бэрэбэркэ буол-
лууттан государственнай
дыксыһилиннэни кэһин
түбэлтэлэр таһаарылла-
лар. Ол курдук, ий ахсын
3—5 предприятие 1 №-
дээх форманан отчуоту ту-
һэринни умнар.

Материальнай - техни-
ческэй база суоҕа эмиз ох-
сор. Холобур, үөрөнөр
миһтэ, сөптөөх оборудо-
вание уонна средство
суохтарын түмүгэр
ДОСААФ райкома хаһыс
даһаны сымлыи граждана-
ры курстарга үөрэтин бы-
лаанын толорбот. Эмиз
ити курдук автомобилотран-
спорты өрөмүөннээһин то-
лору кыаллыбат.

Онон төлөбүрдээх өгө-
лөр былааннарын толот-
турууну райплан эбии ды-
һаһары ыһан кууһка хон-
туруоллууга наада.
С. АЛЕКСЕЕВ.

Субуруускай аатынан
совхоз общественнай сүө-
һү быйылгы кыстыгар ба-
лаһча тэрэһиннээхтик
кыһаһыттын ыһыттылыбыт
бэрэбэркэлэр түмүктэрэ
бигэрэтэллэр. Ол эрэри
совхоз салалтата народнай
хонтуроол муһыаһар
ыһыттылыбата. Того?

Кырдык, совхоз салал-
тата тутар-тангар, өрө-
мүөнүүр үлэлэри эрдэ-
тэн садалаабыта. Ол тү-
мүгэр Болтоҕоҕо балаһа-
һын саһатыгар ыһыттын
хотоннорго киллэриллиби-
тэ. Кормооч бородууксу-
һага тутта кэрэстэ ферма-
ларга тивриллэрэ сити-
һилибитэ. Совхоз Хаты-
лытаагы отделениетыгар
даһаны капиталнай өрө-
мүөн ыһыттылыбыт биир
хотонуттан уратылар
кыстыкка бэлэм этилэр.

Оттон дьон олоҕор, үлэ-
лэри усулуобуйаларын тэ-
рэһиннэргэ сыһыаннаан
онугу элбэки. Ылаан кө-
рүүсүг совхоз Кыдаһалаа-
һы производственнай
учаастагы. Бу добуус
учаастак суһ-сай курдук
олохтоомута, үлэһиттэр
быстах эрэ кэмгэ олоҕор-
дуу туттунууларга дык-
сыһаар. Вэртээхэй ку-
лууп дыһтэ тас кирилли-
һини муосталара түөр-
лаһы туспүттэр. Иһигэр
киһирдэххинэ, дыһыт
сиппит тимир оһох уота-
күөһэ умулан турар.
Манна үлэһиттэр олоҕор
дыһалары кыһыгы өттү-
гэр тымнылар. Бу объек-
тары сыһытар котельнай
тутулан иһэн, турба көс-
үбөннэ, ситэриллибэтэ. Ол

түмүгэр дыһалар бары кир-
пиччэ оҕоһунан сыһыт-
лар турунтаахтар.

Отделение Тинтээх
дизэн алаһыгар оройуон
совхозтарыгар өтөрүөнэ
туруллубатах 1 мөл. 700
тм. суумалаах таас ва-
рианынан хотон комплексы
сигэриллэрэ чутаһаан ту-
рар. Бу кэһиллээх объек-
ка 200 ыһыттылаах Пав-
ловтар дыһа-кэргэттэриттэн

Хотон баар. Оттон дыһэ?..

ураты бары фермалар сүө-
һүлэрэ киллэриллихтэрэ
дизэн буолар.

Ол эрэри Тинтээх ком-
плексын чугаһыгар дьон
олоҕор дыһаларын буоһон
суоҕа. Оттон хотон бөһүө-
лэктэн балаһча тэһичи ту-
рар. Оннооҕор чугас били-
гин баар хотоннору бөһүө-
лэнтэн сылдьан үлэһэччи-
лэр ырааһырдаталлар. Са-
һа комплексына көстөтөрү-
нэ, ыһыттылааһын уура-
һахпыт дизэһилэр да
бааллар. Очтотугар ком-
плексына үлэһэччилэри
транспортынан эрэлээхтик
хааччыһы боппууоһа
күөрэйэр. Ол билигинтэ
үөрэттиллэр көрө да илик.

Көстөрүн курдук, совхоз
отделениеларыгар соци-
альнай-культурунай объек-
тарга болломто ситэтэ
суох.

Совхоз салалтата дьону
олохсугууга ситэ-хотө үлэ-
лэбэтин, усулуобуйаны
тэрийэтин, үлэ дьонун

кыһалдаларын турунтаах-
тын быһаарбатын түмүгэр
манна үлэ онорон таһа-
рыта биллэрдик наһаа
та дизэн этэргэ тийэбит
Итилер манһын сыһаа-
раларынан бигэрэтэбит
Болтоҕо отделениетын ыл-
лаһа, күһтэ хас биирдиги
фураһкай миһаһан ыһы-
лар үүт 1,4 килограммын
танһаары түстэ. Сүөһү көн-
һүнүн өлүүтэ тохтообот.

Отделение салалтата тө-
һө эмэ итинник ырааһан
балаһыаннааһаа олоҕор
итэһини-быһаһы туора-
тыыга дыһааллары ситэ-
ылбата. Аренднай бэдэрэ-
ти киллэригэр холлоох үлэ
барбат. Фермаларга үлэ
дыксыһилиннэстэ мөлхөх ту-
рунтаах. Рабочайдар усу-
луобуйаларын хааччыһы-
ны төрдүттөн тупсарыыга
кэһиллээх үлэ кыаллы-
бат.

Ити этиллибит боппу-
уостарыт Субуруускай
аатынан совхоз специали-
старын ыһыган көпсөтэ-
тэ, быһаарсарга күһэйдэ
Народнай хонтуроол ко-
митетын муһыаһар совхоз
кылаабынай зоотехнига Л.
С. Нахичлова, старшай
ппораб И. В. Саввин уонна
Болтоҕо отделениетын үчү-
рэһиһэһи В. М. Моһа-
тырев быһааһылары
бизодилэр. Киһилэр
бөдөхтөрүн ыйан туран,
бааһа итэһэһи туоратал-
ларыгар атилиһэ уонна
туһааннаахтарга дыксыһи-
лиһаһы миһэрэлэр тутту-
луһулар.

С. СМЕРНИКОВА,
НХОК инспектора.

